

Białowieża, obok Łazienek Królewskich i Starówki w Warszawie oraz Wawelu, kojarzy się każdemu, zarówno w Europie jak i na świecie z odwiecznymi symbolami naszego kraju. Chlubą jej jest najstarszy w Polsce park narodowy, ustanowiony już w 1932 r. Wyjątkowe walory przyrodnicze i kulturowe zdecydowały o wpisaniu w 1972 roku Obszaru Ochrony Ścisłej Białowieżskiego Parku Narodowego na prestiżową Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. W 1992 r., z racji włączenia obszaru białoruskiego parku narodowego, obiekt ten stał się jednym z trzech w Europie i w siedmiu na świecie transgranicznym obiektem dziedzictwa światowego.

Dziesięciu uczestników „ścisłego” finału przygotowuje się do odpowiedzi na pytania problemowe.

Jesteś ostatnim żyjącym turem - czyli jubileuszowy finał centralny Olimpiady

Najstarsze ślady osadnictwa w Białowieży pochodzą sprzed 5 tysięcy lat z epoki neolitu. W XIII wieku Białowieża wraz z okolicą należała do granicznych terenów księstw: mazowieckiego, wołyńskiego, litewskiego oraz obszarów zamieszkiwanych przez plemiona jaćwieskie.

Przyczynami wyludnienia się Puszczy Białowieżskiej były częste w tamtym okresie najazdy tatarskie, krzyżackie i później litewskie. W okresie istnienia Rzeczypospolitej Obojga Narodów Białowieża należała do Wielkiego Księstwa Litewskiego. Pierwsze wzmianki dotyczące osadnictwa w Białowieży pochodzą z 1639 roku. Ze źródeł historycznych wynika, że istniał tu

folwark i dwór królewski króla Władysława IV Wazy. W roku 1775 r. Białowieża mogła poszczycić się istnieniem 20 domów.

Car Aleksander III urzeczony przyrodą Puszczy Białowieżskiej, w 1889 r. na miejscu dworu polskich królów wybudował swą letnio-jesienną rezydencję. W 1885 r. wokół niej założono Park Pałacowy z jeziorami, który istnieje i zachwyca do dziś. Pałac spłonął wskutek działań wojennych w 1944 r., w 1958 zdecydowano o jego rekonstrukcji. Aktualnie na miejscu dawnego Pałacu Carskiego istnieje budynek dyrekcji Białowieżskiego Parku Narodowego, z najbardziej nowoczesną w skali Europy ekspozycją muzeum przyrodniczego.

Wyjątkowość Puszczy Białowieżskiej zadecydowała, że to właśnie tu odbył się w dniach 4-6 czerwca 2010 r. finał centralny XXV Olimpiady Wiedzy Ekologicznej. Rozpoczął go prezes Instytutu na Rzecz Ekorozwoju dr **Andrzej Kassenberg** dynamiczną prezentacją nt. „Zrównoważony rozwój wyzwaniem współczesnego świata”. Uroczystość otwarcia finału 5 czerwca, w Światowym Dniu Ochrony Środowiska, miała szczególny charakter z racji jubileuszu oraz zaproszonych gości honorowych. Podniosły nastrój podkreślił Hymn Leśników Polskich wykonany przez Chór Białowieżskich Leśników, oraz występ sygnalistów z Zespołu Szkół Leśnych w Białowieży.

7-osobowe reprezentacje uczniów szkół ponadgimnazjalnych wszystkich województw (112 osób) podjęły próbę swych sił w teście piśmiennym składającym się z 50 pytań. Ta interdyscyplinarna olimpia-

da wymaga przygotowania młodzieży z następujących dziedzin: ekologii klasycznej, ochrony powietrza, wód i gleb, gospodarki rolnej i leśnej, żywności i zdrowia, ochrony przyrody, gospodarki odpadami i rekultywacji terenów zdegradowanych, zagrożenia hałasem oraz

blesiadę urodzinową, która odbyła się w Ośrodku Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” Nadleśnictwa Białowieża.

Mimo ustawicznego towarzystwa komarów uczestnicy delektowali się przy ognisku przysmakami Podlasia: pieczonym dzikiem (dar Nadleśnictwa Browski), białowieżskim bigosem i szaszłykami, sękaczami oraz 7 tortami zrobionymi według receptury słynnego Marcinka. Najmłodszy uczestnik Olimpiady miał okazję zamuchnąć świeczki na jednym z nich i dokonać honorowego pokrojenia „urodzinowego” tortu. W tej ceremo-

nił uczestniczyli zacni goście, którzy w trakcie jej trwania otrzymali honorowe dyplomy „Przyjaciela Olimpiady”: prof. dr hab. **Krystyna Gutkowska** – prorektor SGGW, dr **Krzysztof Kafel** – radca Ministra Edukacji Narodowej, **Andrzej Miłoszowski** – radca Głównego Inspek-

Pierwszy, medialny smak sukcesu – wywiad TV ze zwyciężcą olimpiady **Wojciechem Labudą**, uczniem III LO im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni.

zagadnień związanych z egzekwowaniem obowiązujących przepisów prawa ochrony środowiska.

Po napisaniu testu finaliści oraz opiekunowie i goście obejrzeni ekspozycję osobliwości przyrodniczych Puszczy Białowieżskiej, a następnie przez Polanę Białowieżską udali się do Rezerwatu Ścisłego Białowieżskiego Parku Narodowego. Kolejnym punktem sesji terenowej był Rezerwat Pokazowy Żubrów oraz Szlak Dębów Królewskich i Książąt Litewskich. Po zapoznaniu się z walorami przyrodniczymi Puszczy Białowieżskiej wszyscy z przyjemnością udali się na

tora Ochrony Środowiska, **Władysław Skalny** – wieloletni prezes ZG Ligi Ochrony Przyrody. W trakcie biesiady atmosferę tworzyły pieśni wykonywane przez chóry: Leśników Białowieżskich i „Tutti Cantare”, w którego skład wchodził uczniowie i absolwenci LO im. M. Skłodowskiej-Curie w Hajnówce.

Sympatyczny nastrój ustnej części finału centralnego OWE stworzył spektakl grupy teatralnej „Na Skraju” z I LO im. A. Mickiewicza w Białymstoku pt. „Smutna a zarazem wesola historia pewnego mniszka”. Inscenizacja ta została napisana specjalnie na XXV Olimpiadę

Minister **Janusz Zaleski**, Główny Konserwator Przyrody (w garniturze) wręcza odznakę „Za zasługi dla ochrony środowiska i gospodarki wodnej” dr **Małgorzacie Falenckiej-Jabłońskiej** – przewodniczącej Głównego Komitetu OWE.

dę. Szczególnej rangi części ustnej nadała obecność **Janusza Zaleskiego** – Głównego Konserwatora Przyrody, który został uhonorowany dyplomem „Przyjaciela Olimpiady”. Następnie wręczył on odznaki honorowe „Za zasługi dla ochrony środowiska i gospodarki wodnej” osobom szczególnie zaangażowanym przez wiele lat w organizację Olimpiady Wiedzy Ekologicznej, nadane przez ministra środowiska. Otrzymały je: dr **Małgorzata Falencka-Jablowska** (Przewodnicząca Głównego Komitetu OWE, pracownik naukowy IBL), dr **Ewa Krasicka-Korczyńska** (Uniwersytet Technologicz-

lemowymi. Musieli się oni wykazać zarówno znajomością przyrodniczych aspektów ochrony środowiska, jak i uwarunkowaniami prawnymi oraz błyskotliwą wiedzą praktyczną. Najciekawszą serię pytań były scenki rodzajowe, w których każdy z laureatów musiał wcielić się w innego przedstawiciela fauny i umieć wygrać grę słowną z interlokutorem.

Przykładowe pytanie brzmiało tak: „Jest rok 1600, a ty jesteś turem (*Bos primigenius*) żyjącym w Puszczy Jaktorowskiej, do którego ze swej dwururki mlerzy właśnie łowczy. Co byś mu powiedział?”. Trze-

Prawdziwą uczcą duchową dla olimpijczyków była wyprawa do Rezerwatu Ścisłego Białowieskiego Parku Narodowego.

- co byś zrobił? Wiedzy Ekologicznej

no-Przyrodniczy w Bydgoszczy, członek GK OWE), **Agnieszka Kowalewska** (Główny Specjalista w Departamencie Infrastruktury i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego).

Na uroczystości tej Zespół Szkół Leśnych w Białowieży (najlepsza szkoła w Polsce w 25 edycjach Olimpiady) otrzymał z rąk zastępcy dyrektora RDLP w Białymstoku **Marka Masłowskiego** specjalny puchar, który odebrała dyrektor szkoły **Anna Kulbacka**.

Dziesiątka najlepszych uczestników XXV edycji Olimpiady przystąpiła do zmagania z pytaniami prob-

ba przyznać, że pomysłowość i erudycja laureatów zyskała gromkie brawa oraz aplauz publiczności.

Dziesiątką najlepszych w Polsce okazali się według zajętych miejsc: I. **Wojciech Labuda** – III LO im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni, II. **Michał Legutko** – I LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Starym Sączu, III. **Michał Kania** – III LO im. A. Mickiewicza w Tarnowie, IV. **Emilia Rusinek** – I LO im. T. Kościuszki w Łukowie, V. **Małgorzata Nowicka** – LO w Gilowicach, VI. **Adrian Orłowski** – ZSO nr 2 XIV Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie, VII. **Paweł Staszek** – LO im. Marii Skłodowskiej-Curie

w Czechowicach-Dziedzicach, VIII. **Paulina Turowska** – I LO im. Mikołaja Kopernika w Krośnie, IX. **Mateusz Tarnowski** – ZSO nr 12 II LO im. Generałowej Zamoyskiej i Heleny Modrzejewskiej w Poznaniu, X. **Bartosz Kulawinek** – I LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Ostrzeszowie.

Sukces w finale centralnym Olimpiady gwarantuje finalistom i laureatom wstęp na 61 uczelni wyższych, na kierunku przyrodnicze i związane z ochroną środowiska bez postępowania kwalifikacyjnego. Wszyscy laureaci zostali obdarowani szeregiem nagród, a sponsorami ich byli m.in.: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Polska Izba Przemysłu Chemicznego, Polskie Górnictwo Naftowe i Ga-

zownictwo SA, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, Lasy Państwowe, Regionalna Dyrekcja LP w Białymstoku, Bank Ochrony Środowiska, Toyota Motor Poland, Fundacja Marka Kamińskiego. Dzięki gospodarzom – Urzędowi Marszałkowskiemu Woj. Podlaskiego w Białymstoku, RDLP w Białymstoku i Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego jubileuszowy finał centralny Olimpiady miał szczególnie przebieg, a w sercach i myślach wszystkich obecnych pozostawił niezapomniane, nie tylko przyrodnicze wspomnienia.

Tekst i zdjęcia: **ARTUR SAWICKI**
Komitet Główny OWE